



socialmedicinsk tidskrift

Fyrtiosjätte årgången april 1969 häfte 4

Allmän redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare

Axel Gisslén, biträdande redaktör

Brita Bahrton, redaktionssekreterare

Vetenskaplig redaktion:

Ragnar Berfenstam, professor i socialmedicin, Uppsala

Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Umeå

Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg

Gunnar Inghe, professor i socialmedicin, Stockholm

Bengt Lindegård, professor i socialmedicin, Göteborg

Gunnar Lindgren, professor i socialmedicin, Lund

Industrivägen 13, Solna. Tfn 08/83 20 83

Postadress: Fack, 104 01 Stockholm 60

Postgiro 11 79

Social forskning

Det kan vara lämpligt att inleda ett temanummer om social forskning med ett försök till definition. Det får bli ett lån från den av forskningsberedningen tillsatta arbetsgruppen för socialpolitisk forskning. Den har avgränsat det socialpolitiska forskningsområdet på följande sätt: "Traditionellt brukar man till socialpolitik hänföra arbetsmarknadspolitik (särskilt frågor av institutionell art och arbetsrätt), bostadspolitik med utblickar över samhällsplaneringen (också här kan de institutionella frågorna skiljas ut från de renodlat ekonomiska), socialförsäkringar, socialvård, (socialhjälp, barnavård, nykterhetsvård, familjesociala åtgärder), kriminalvård, insatser som gäller andra särgrupper, personlig omvårdnad etc. En forskning som berör dessa områden kan ha anknytning till bl. a. statskunskap, nationalekonomi, företagsekonomi, organisationsteori (särskilt i fråga om relationerna på arbetsplatsen och anstaltsvårdens utveckling), statistik, demografi, personlighet och socialpsykologi, sociologi och psykiatri".

Den socialpolitiska forskningen har sedan flera år tillbaka debatterats med ständigt stegrad intensitet. Ämnet har också blivit åtskilligt kontroversiellt — utom möjligen på en punkt: behovet av ökade resurser för social forskning tycks alla intressenter vara ense om. Förutom resursfrågan har debatten gällt en rad viktiga principiella aspekter på social forskning.

En aspekt är forskningens organisation. Social forskning bedrivs f n vid en mängd olika institutioner. Det sammanhänger med, att denna forskning, som

framgår av ovanstående definition, faller inom flera ämnesområden. Därav följer emellertid svårigheter att samordna resurserna och att överblicka och prioritera forskningsbehoven.

En viktig fråga i debatten har varit sambandet mellan forskning och social utbildning. Huvuddelen av utbildningen för socialt arbete sker vid socialhögskolorna, där forskningsresurser saknas. Detta innebär en begränsning i socialarbetarnas utbildning, som sannolikt också begränsar deras arbetssätt och arbetsfält. Mot en förläggning av forskning till socialhögskolorna har anförts risken för ytterligare splittring av resurserna och socialhögskoleutbildningens karaktär av yrkesutbildning.

Sambandet mellan forskning och praktik är en annan huvudfråga i sammanhanget. Inte ens den forskning, som nu bedrivs, blir rationellt tillvaratagen. Det kan tillskrivas den tidigare nämnda splittringen, avsaknaden av samordnad dokumentation etc. men även bristande former och resurser för samverkan mellan avnämare och forskare.

Ett brännhett stoff i debatten är frågan om socialforskningens roll. Det ställer objektivitetsproblemet på sin spets, men gäller i hög grad även prioriteringen av olika forskningsprojekt. En riktning vill se forskningen som ett instrument för samhällskritik och samhällsförändringar. Andra forskare ryggar för denna roll.

Artiklarna på temat social forskning behandlar från skilda utgångspunkter bl. a. de frågeställningar, som har antytts ovan. Danmark tog redan för 10 år sedan ställning till en rad av de frågeställningar, som nu är aktuella i den svenska debatten. Erfarenheterna från det danska socialforskningsinstitutet är därför av stort intresse. De redovisas av direktör Henning Friis.

Huvudparten av den målinriktade sociala forskningen i Sverige har hittills utförts vid de socialmedicinska institutionerna. Professor Per Bjurulf vid Socialmedicinska institutionen i Umeå behandlar den sociala forskningen inom denna disciplin. Professor Bengt Lindegård vid Socialmedicinska institutionen i Göteborg efterlyser en bättre integration mellan forskningen-utbildningen och den praktiska socialvården.

Rektor Lars Sköld vid Socialhögskolan i Örebro skriver om social forskning och social utbildning.

En viktig framtida intressent i den sociala forskningen är de blivande socialarbetarna. Ordföranden i socialhögskolornas studentkårers organisation, Carin Flemström, svarar för ett debattinlägg med rubriken: "Den diskriminerade forskningen". Må inlägget fresta till fortsatt debatt.

För en samhällskritisk social forskning talar även docent Harald Swedner vid Sociologiska institutionen i Lund. Han behandlar den sociala forskningens roll i samhällets socialpolitik men tangerar även forskningens organisation och den sociala utbildningen.

För mera specifika avnämarsynpunkter står en arbetsgrupp vid socialförvaltningen i Göteborg. Den behandlar den kommunala socialvårdens behov av forskning och formerna för samarbetet med de aktiva forskarna. Författare är avdelningscheferna Ove Rudquist och Georg Svahn, planeringschefen Axel Gisslén och sociologen Ulla Björnberg.

A. G.